

na več krajih po 3 poprejšnje kantone, je daljnim prebivavcam kantonskiga poglavarstva predelječ. Dostokrat se zna primeriti, de kdo v kancelijo pride, pa nevedama kakšniga potrebniga pisma seboj nima, ki ga kantonski poglavar potrebuje. Zna tudi biti, de iz obširniga kantonskiga poglavarstva toliko ljudi na en dan skupaj pride, de pri nar veči pridnosti vradnikov ne morejo vsi na enkrat odpravljeni biti. Takó se primeri, de za kakšno majhno reč mora človek iz daljniga kraja dvakrat priti, kar ga pri njegovim domačim delu zamudi in mu tudi popotnih stroškov prizadene.

Od več strani smo že želje slišali, de bi se ti težavi na kakšno vižo pomagalo, in unidan je prišel en kmetovavec iz Loškiga kantona v imenu svojih sosedov prosit, de naj bi „Novíce“ te potrebe spomnile.

Ti prošnji toliko raji vstrežemo, kér smo prepričani, de bo naš deželni poglavar gotovo pomoček iznajdel, ti pravični prošnji zadostiti. V zgornjim Estrajhu je deželni poglavar kantonskim poglavarjem veleva, de naj se podajo vsake 14 dni na vsaki kraj, kjer so kantonske sodnjštva po deželi, in dan njih prihoda naj se na znanje da soseskam, de kdor ima pri kantonskim poglavarju kaj opraviti, tisti dan v bližnji kraj pride, kamor bo kantonski poglavar prišel.

To bi znalo za zdej tudi pri nas prav biti.

Razsajenje.

V Ljubljanskih nemških novicah sim unidan bral te besede: „In res je, de ima vsaka vas na Krajskim nar manj eniga, ki nemško dobro razume.“ Dragi pisatelj! nikar nič ne zamerite, če vam rečem, de ste resnico zgrešili, ko ste to izgovorili. Prav bi bilo, ko bi vsak Krajnc, gosposki in kmečki, slovenski in nemški jezik popolnoma znal; kar pa ni, se pa ne sme reči, de je. Posebno dan današnji je treba, de se v rečéh, ki naroda jezik zadevajo, resnica odkrije, kakor je, de se ne delajo zmešnjave, de se nikomur ne kratijo pravice in de se ne vžigajo prepiri, ki nam vselej več škodjejo kakor koristijo. Tedaj nemški in slovenski pisavci ljubljanskih časopisov, v kterih se semtertje pušice natakajene najdejo, lepo Vas prosim: Pamet, pamet, in s hladno kervjó in z ljubeznijo eden drugiga zavračajmo, če se kdo kaj zmoti. Strasti nobeniga možá ne lišpajo, in so obdivjanimu konju podobne, kteri rad pravo pot zgreší, in nazadnje samiga sebe poškozujeta! — De pa spet k temu nazaj pridem, kar sim skazati hotel, povém: de jez sim v stanu enajst vasí zapored naštetí, kjer nihče nemškiga ne zna. Ko bi si pa prizadeval, vse vasí po Krajskim prešteti, ktere so meni znane, de v njih nihče nemškiga ne zna, bi število veliko postalo. To scer poterdim, de je toliko Krajncov, ki nemško znajo, de bi jih na vsako vas nekaj prišlo, ko bi se ti nalaš po vaséh razdelili; sicer pa po veliko veliko vaséh ni clo nobeniga. To zna tudi res biti, de se v vsaki vasi kdo znajde, ki toliko najpotrebniših besed vé, de bi jih skoraj lahko na perste preštel, in de zraven semtertje kaj maliga šteti zna, tacih pa ne bomo imenovali, de dobro nemško znajo ali umejo. Ravno tako tudi tisti ne znajo še nemško, ki znajo kako redko reč po nemško poprašati ali odgovoriti, in ki nemške čerke počasi zapišejo, pa se jim mora praviti, ktero naj zdaj ali zdaj naredé, ako kako imé podpisujejo, de ga za njimi skor nihče brati ne more. En tak se v vsih zgor opomnjenih enajstih vaséh znajde, in od tega se mora reči, de tukaj največ nemšine vé. Enkrat je bil en nemški popotnik čez eno teh vasí prišel in vprašal: „Wie viel ist noch bis Franzen?“ En vašan, ki se je štel, de najbolje nemško zna, en čas misli in potlej jo možko šterbunkne: „Fünf jur.“ Popotnik je mende razumel Jahr namest jur

ali jor, se križa in mermra, ter naglo naprej hití. Ljudém se je to čudno zdelo, in potlej smo se domeni, de je naš vašan do Vranskiga popotniku pet lét hoda napovedal. Koliko je pa še tacih vasí, kjer bi še clo nobeden ne bil vedil, kaj ta popotnik vpraša? Za deset vasí zapored tacih koj jez vé. — Poženčan.

Dopis iz Štajarskiga.

Že davnej zdihuje po rešenju svojih nadlóg učiteljski stan po deželi; Bog daj! de bi se njegov klic skoraj uslišal. Že davnej pa tudi zdihujejo na Štajarskim kakor mende povsod mežnarški hlapci pri večih farah, de bi se jih vladarstvo usmililo in jih rešilo sužnosti učiteljev, kér mežnarji ne morejo in tudi niso dolžni biti gruntni hlapci, kosci, mlatiči, pozimi dervarji i. t. d.*) Pri večih farah je pri cerkvi vedno dosti opraviti in dostokrat, posebno ob času bolezin, toliko, de jih en sam človek ne more opraviti in si mora pomočnika iskati. Le malokteri učitelj je pripravljen mežnarju pomagati in oni so le po iménu mežnarji. Kér so pa vunder tudi kot mežnarji postavljeni in za obojno službo skup slabo plačo dobivajo, vsak sam zapopade, de nima učitelj veliko, njegov pomagavec v mežnarji pa clo malo.

Ljube Novíce! spomnite blagovoljno te nadloge v svojim listu in pomagajte nam prositi, de se saj pri večih farah mežnarije skorej ločijo od učiteljskih služb.

Eden v imenu več m. h.

Slovenski lep opisni izgledi.

Spisal Janez Levč, ces. kralj. učitelj v Terstu.

Več izgledov, kakó naj se učenci v šoli lepo pisati vadijo, je prišlo lani in predlanjskim na svitlo, tode vsi drugi, razun Levčevih, nimajo družiga naména, kakor učencam predpodože dati, kakó naj po stari šégi, ki je že pred 100 léti navadna bila, se pisati učijo. Gosp. Levč pa je v svojih izgledih pokazal, kakó naj se po novi in veliko boljši in lajši poti vaja lep opisja začne in od čerke do čerke naprej pelje. Ta namén je v svojih izgledih gosp. Levč takó izverstno dosegel, de je ministerstvo uka gosp. Levčeve izgledé posebne hvale vredne spoznalo in jih lani po deželnih poglavarstvih v slovenskih deželah vodjem normalnih šol v slovenske šole vpeljati živo priporočilo. Ministerstvo bi gotovo tega ne bilo storilo, ako bi prepričano ne bilo, de so ti izgledi posebno potrebni za podúk v šolah. Kakor se nam piše, niso šolski vodji tega priporočila zanemarili, ker bo gosp. Levč mogel nektere liste imenovanih izgledov kmalo vnovič natisniti dati; — le v Ljubljani se Levčevih izgledov skoraj nič ni spčalo! Kakó je to? Ali imamo morebiti v Ljubljani za šole na Krajskim kaj enaciga ali morebiti še boljšiga, kakor je Levčovo delo? De imamo učitelje, ki lepo pišejo, nihče ne bo tajil; de imamo tudi lično natisnjene lep opisne izgledé, nam je tudi znano — ali med navadnimi šolskimi predpodobami, kakor se je pred

*) Kakó delječ službine dolžnosti mežnarškiga hlapca se gajo, je težko sploh razsoditi, kér se pri vđinjanju opravila zgovoré, ki jih ima hlapec opravljati. Če se je tedej kdo sploh za vse hlapčje dela vđinjal, se ne more pritožiti, de se mu krivica godí, ampak le to zamore po tožiti, de je plača majhna. Pa — kdo zamore veliko dati, če ima sam malo? — Pravična pa je ta prošnja, de naj se mežnarstvo loči od učiteljstva, in nadjamo se, de je to tudi lanjski škofji zbor na Dunaji ministerstvu nasvetoval, de naj se pri novi vstanovitvi ljudskih šol po kmetih učitelji mežnarških opravil oprostijo, ki se nikakor ne priležejo učeniku, ki ima že drugih opravil dovolj. ktere njegov imenitni stan od njega terja. Upajmo tedaj, de v novi prerorjeni Avstrii bojo prihodnjič učitelji le učitelji in z boljšimi dohodki, — mežnarji pa tudi posebej le mežnarji z nekterimi poboljški. Vred.